

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

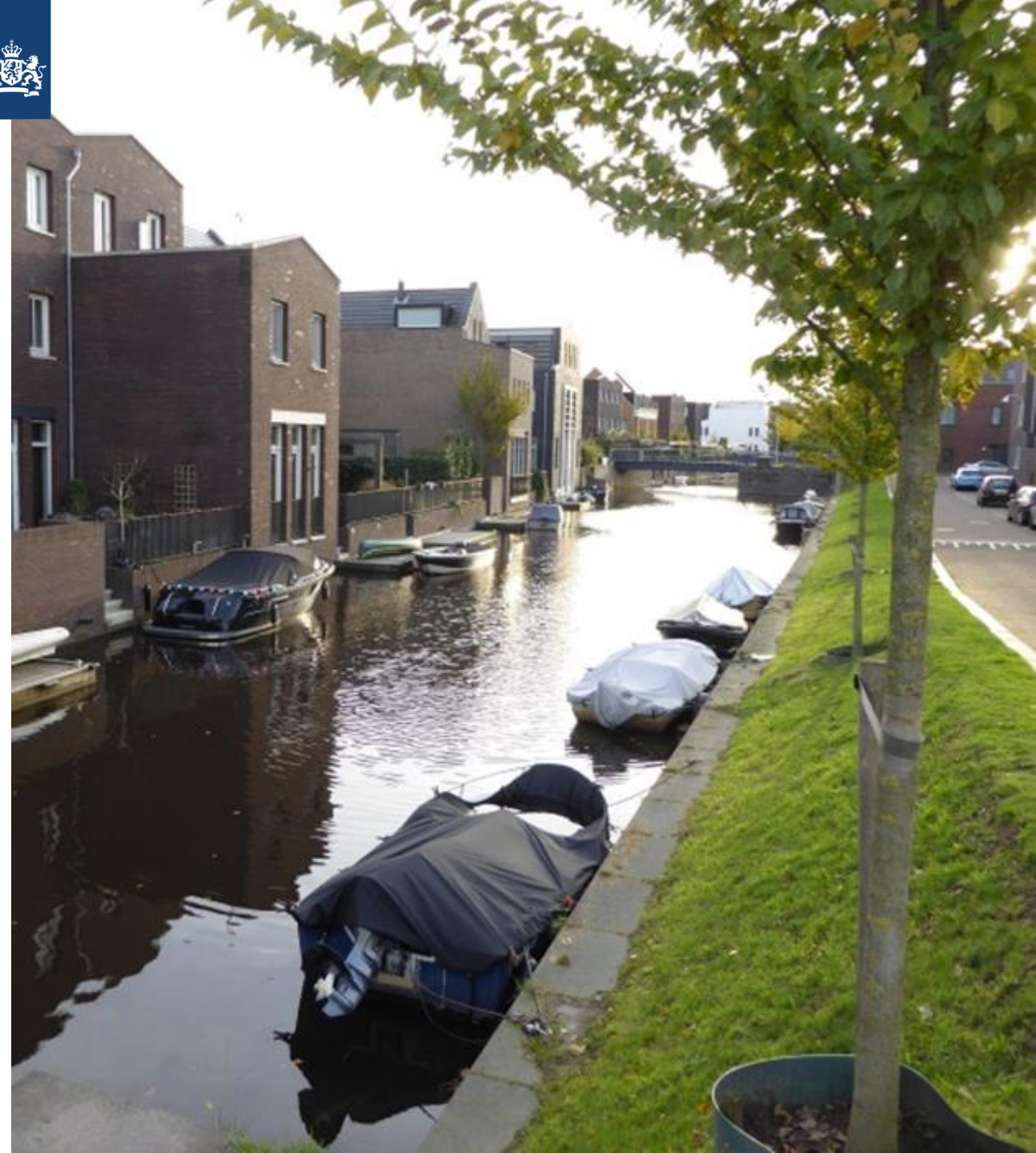
De weg naar de Waterkwaliteitscheck

Ciska Schets

Veranderend stedelijk waterbeheer - duurzaamheid

- › natuurlijke grondstoffen zijn eindig
- › duurzaam mee omgaan
- › streven naar een circulaire economie
 - zuinig omgaan met grondstoffen
 - hergebruik en reparatie
 - afvalstromen benutten
- › stedelijk waterbeheer
 - nieuwe vormen van inzameling, transport en behandeling van afvalwater
 - winning van energie en grondstoffen uit afvalwater
 - water- en energiebesparing in huishoudens

Veranderend stedelijk waterbeheer - klimaat

- › klimaatverandering resulteert in:
 - warmere zomers
 - meer neerslag (m.u.v. zomers)
 - vaker extreme neerslag
- › openbare ruimte klimaatbestendig maken
- › stedelijk waterbeheer
 - waterberging, tijdelijke opvang overtollig water
 - verkoeling, meer water geïntegreerd in steden

Veranderend stedelijk waterbeheer - gevolg

- › duurzaamheid en klimaatbestendigheid leiden tot:
 - meer water in de stad
 - andere typen water in de stad
 - meer mogelijkheden tot contact met water
 - ander contact met water in de stad
- › water in de stad heeft veel voordelen, o.a.
 - leefbaarheid, beleving verbeteren
 - wateroverlast verminderd
 - besparing
- › maar ... ook rekening houden met mogelijke nadelen van water in de stad

Blootstelling aan oppervlaktewater

- › contact met microbiologisch verontreinigd oppervlaktewater kan negatieve gezondheidseffecten hebben
- › meestal milde klachten
 - maagdarmklachten
 - huidklachten
 - oor- en oogklachten
- › meestal zelflimiterend
 - geen huisarts
- › potentieel ook ernstig tot zeer ernstig
 - hepatitis, meningitis, poliomyelitis
- › uitbraken, sporadische gevallen
 - wateroverdraagbare ziekteverwekkers
 - o.a. bacteriën, virussen, parasieten, algen, schimmels

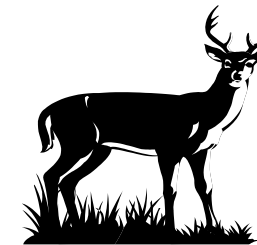
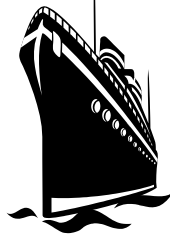
Ziekteverwekkers in oppervlaktewater

rioolwater
- behandeld
- onbehandeld

(water)vogels

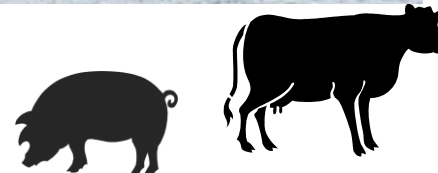
scheepvaart

wild

recreatie

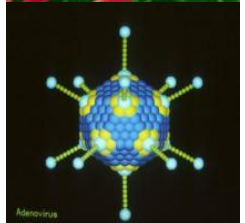

landbouwhuisdieren

Ziekteverwekkers van fecale oorsprong

- › fecale bacteriën
 - bijv. pathogene *E. coli*, *Shigella*
- › enterale virussen
 - bijv. norovirussen, enterovirussen
- › parasitaire protozoa
 - bijv. *Cryptosporidium*, *Giardia*
- › veroorzaken maagdarmklachten
 - overgeven, diarree
- › besmettingen fecaal-oraal
 - via feces in water

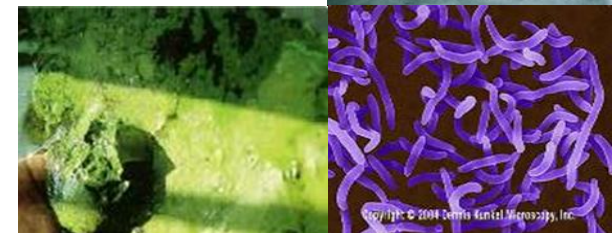

Natuurlijk voorkomende ziekteverwekkers

- › komen algemeen voor in water
- › groeien bij watertemperaturen > ca. 18-20°C
- › *Pseudomonas aeruginosa*
 - huid-, oor-, en wondinfecties
- › *Vibrio*-bacteriën
 - maagdarmlahten, wond- en oorinfecties

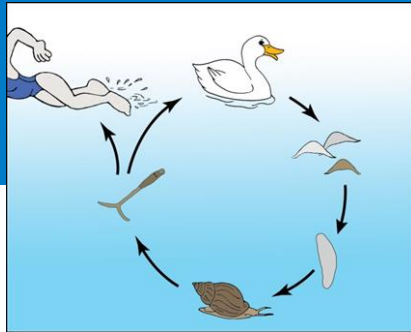
- › blauwalgen - cyanobacteriën
 - cyanotoxinen
 - gezondheidsklachten

Ziekteverwekkers via dieren

zwemmersjeuk

- › door larven van parasiet van watervogels
- › *Trichobilharzia*
- › helder, schoon, stilstaand water
- › waterplanten
- › huidklachten: jeuk en rode bulten

leptospirose

- › *Leptospira*-bacteriën
- › in nieren van dierlijke gastheer (rat, rund)
- › uitgescheiden met urine
- › griepachtige verschijnselen bij de mens
- › mild (modderkoorts) tot ernstig (ziekte van Weil)

Inventarisatie stedelijk waterconcepten

- › uitgevoerd in 2017
- › wat zijn de trends en ontwikkelingen?
- › is er daarbij blootstelling aan water?

		ontwikkeling	blootstelling
ontwikkelingen gerelateerd aan duurzaamheid	afvalwater	winning van energie uit afvalwater	-
		winning van fosfaat uit afvalwater	-
		sluiten van de waterkringloop	+
		nieuwe sanitatie	+
	huishoudens	retentievoorziening voor regenwater	+
		spaardouche/douchewarmtewisselaar	+
		zonneboiler	+
		inzameling van grijs water	+
		stadslanbouw	+
		warmte-koude opslag	-
		regenton in tuin	+
ontwikkelingen gerelateerd aan klimaatverandering	waterberging	wadi	+
		water op straat	+
		waterplein	+
		groene daken	-
		ondergrondse infiltratievoorziening	-
		waterdoorlatende verharding	-
	verkoeling	blauwe daken	-
		fontein in oppervlaktewater	+
		waterattractie in straat	+
		wonen aan water	+
		waterspeeltuin	+
		recreatie in stadswater	+
		openbare drinkwatertappunten	+

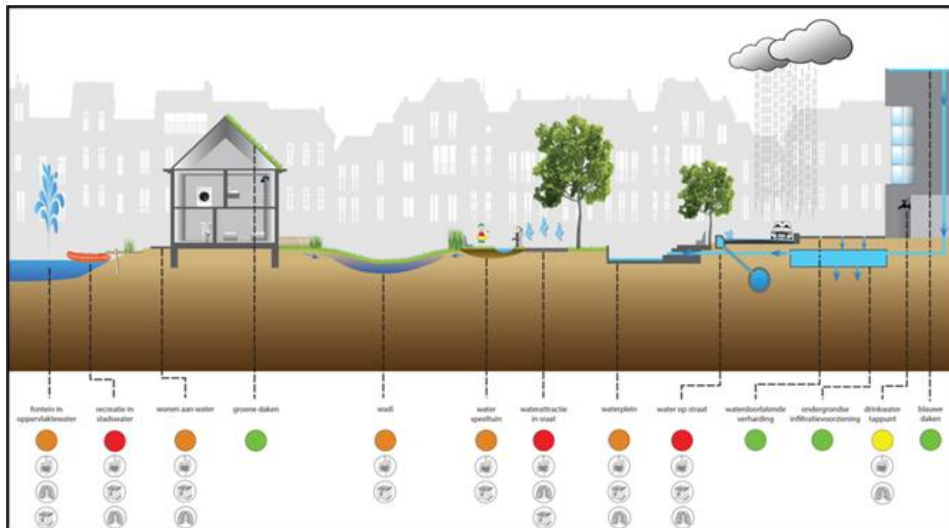
Blootstelling en kans op infectieziekten

- › blootstelling aan water is vaak waarschijnlijk of aannemelijk
- › is er kans op het oplopen van infectieziekten bij blootstelling?
 - type vulwater
 - welke waterbehandeling
 - wat voor verontreiniging
 - welke gezondheidsklachten
 - wat is de waarschijnlijkheid op gezondheidsklachten?
 - literatuurgegevens over ziekteuitbraken
 - waterkwaliteitsgegevens

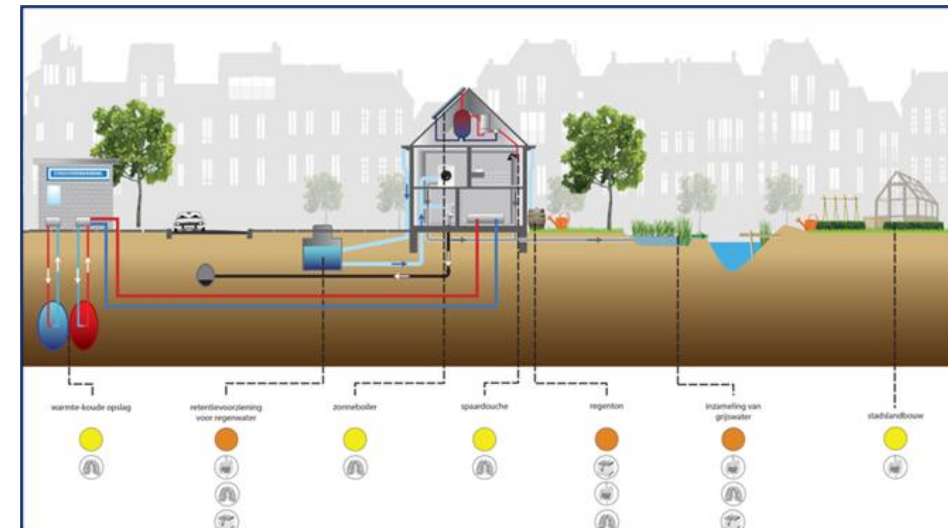

Waarschijnlijkheid van gezondheidsklachten

KLIMAATADAPTATIE

DUURZAAMHEID HUISHOUDEN

Waterkwaliteitscheck voor stedelijk waterconcepten

- › rekening houden met water gerelateerde gezondheidsklachten
- › **dus:** bij ontwerpen, plannen en uitvoeren aandacht voor de microbiologische waterkwaliteit!
- › risicoanalyse van het stedelijk water
 - gezondheidsrisico's in kaart brengen
 - bepalen welke maatregelen verstandig zijn

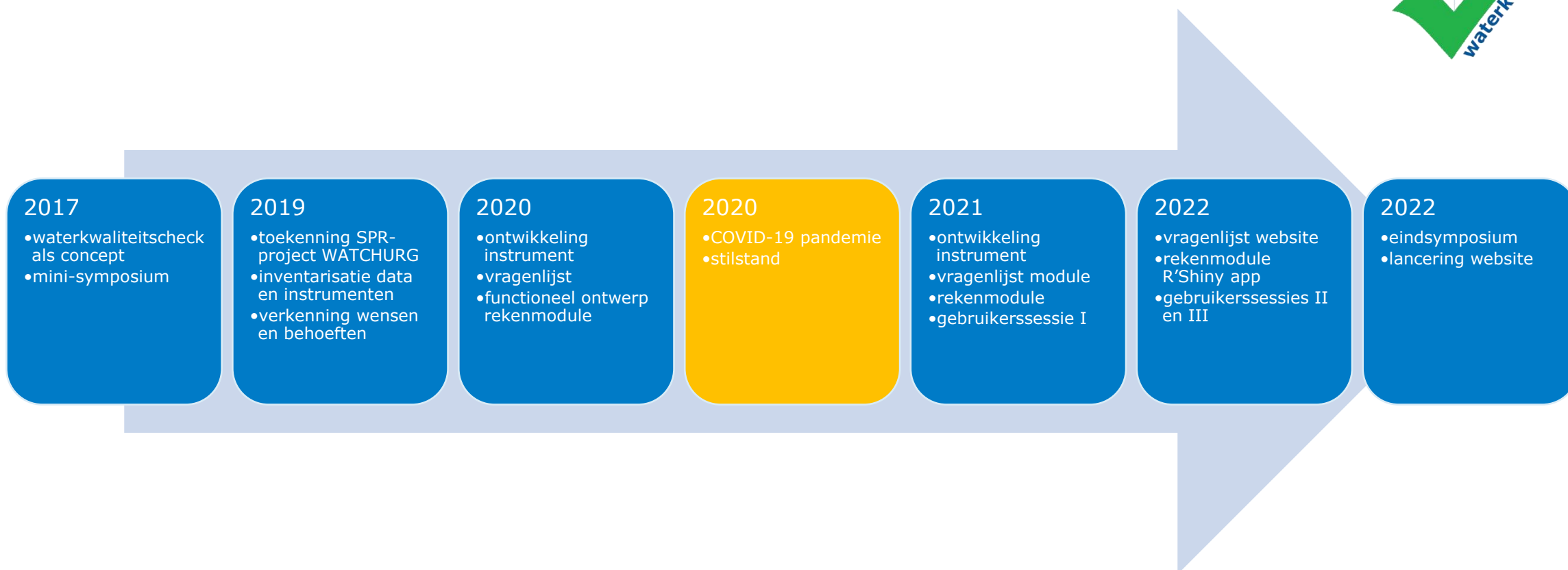
Waterkwaliteitscheck als concept

- › risicobenadering brengt het gehele waterconcept in kaart
- › kwalitatief
 - kritieke punten identificeren
- › kwantitatief
 - kritieke punten identificeren
 - metingen ziekteverwekkers
 - berekening van het infectierisico
- › toepassing
 - nieuw ontwerp
 - bestaand concept
 - bij gezondheidsklachten of ziekteuitbraak

Tijdlijn ontwikkeling waterkwaliteitscheck

Waterkwaliteitscheck

Instrument

- › website met drie modules
 - vragenlijstmodule met adviezen
 - rekenmodule
 - module met achtergrondinformatie
- › genereren rapportages
 - risico-inventarisatie met adviezen om risico's te verkleinen
 - risicoschatting met duiding

Doelgroep

- › gemeenten, GGD'en, waterschappen
- › waterbeheerders, ontwerpers/architecten

Afbakening

- › fonteinen (ornament in steen)
- › bedriegertjes
- › pierenbadjes
- › (natuur)waterspeelplaatsen

Waterkwaliteitscheck

Waarom?

- > Stedelijk waterconcepten bieden een positieve bijdrage aan volksgezondheid en klimaatadaptatie.
- > Maar er kunnen ook gezondheidsrisico's zijn.
- > Dit instrument geeft advies over hoe stedelijk waterconcepten microbiologisch veilig te ontwerpen en te beheren.

Met het instrument kunt u:

- > Potentiële microbiële gezondheidsrisico's van uw waterconcept in kaart brengen.
- > Advies en informatie krijgen over hoe deze risico's te verminderen.
- > Op beperkte schaal infectierisico's van uw waterconcept schatten.

Met dank aan het projectteam!

- › Maarten Beijer
- › Laura Bik
- › Marieta Braks
- › Simone de Bruin
- › Frank den Hertog
- › Gretta Lynch
- › Heleen de Man
- › Miranda Mesman
- › Aniek Messink
- › Yonne Mulder
- › Ton de Nijs
- › Rogier van Onna
- › Danielle Oorsprong
- › Ciska Schets
- › Jack Schijven
- › Cecile Seignette
- › Fabio Serafim
- › Alex Strooisma
- › Anita Suijkerbuijk
- › Lucie Vermeulen
- › Bart Wams
- › Susanne Wuijts

Dank voor jullie input!

> Marius Ballieux	> Marielle Dirven	> Jan van 't Klooster	> Marianne van Prehn
> Monique Banus	> Bert de Doelder	> Jeroen Kluck	> Henk Saak
> Lucy Bathgate	> Jerry van Druten	> Lieke van Knapen	> Maarten van Schijndel
> Eelke Beerends	> Linde Elsinga	> Cees Kool	> Laura Seelen
> Leonard Bik	> Fedor Gassner	> Nora Kooijmans	> Nisha Soekhai
> Josine van den Bogaard	> Kaspar Groot Karmelinck	> Fred Kort	> Joost Stoffels
> Floris Boogaard	> Laurens Hondema	> Ilse Meeuwsen	> Marjolein Swaanenburg
> Helga Bunder	> Ella van der Hout	> Esmée Mes	> Gert van den Toren
> Anita Buschgens	> Hans Jansen	> Nadia Mobron	> Marieke Veldkamp
> Cees Collé	> Ton de Jong	> Jantien Noorda	> Mark Vermeulen
> Marleen Dings	> Maarten Keuten	> Bart Poelman	> Koen Wagelaar
			> Annemieke van der Wal